

TALABALARNING MUSTAQIL ISHINI TASHKIL ETISH UCHUN ELEKTRON TA'LIM RESURSLARIDAN FOYDALANISH.

Boynazarov Akmal Ergashevich

Jizzax politexnika instituti magistranti

Annotatsiya. Maqolada talabalarning mustaqil ishlarini tashkil etishda elektron ta'lim resurslaridan foydalanish jarayoni ochib berilgan. Shu munosabat bilan muallif oliy ta'lim muassasalari talabalarining samarali bilish faoliyatiga xizmat qiluvchi zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanishni taqozo etuvchi yangi vazifalarni qo'ydi. Talabalar bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishning to'g'ri yo'llarini izlash va zamonaviy axborot texnologiyalarini qo'llash orqali ularning salohiyatini yuzaga chiqarish muammosini hal etish psixologik-pedagogik tadqiqotlarning eng muhim yo'nalishi ekanligi ko'rsatilgan. Oliy ta'lim muassasalari talabalariga o'z salohiyatini ro'yobga chiqarishga imkon beradigan aniq ma'lumot va bilimlarni berishda o'qituvchining kreativ roli ko'rsatiladi. Maqola mazmuni shuni ko'rsatadiki, talabalarning mustaqil o'quv faoliyatini tashkil etish muammosini o'rganishga bag'ishlangan ilmiy va psixologik-pedagogik adabiyotlarni tahlil qilib, ushbu tushunchani talqin qilishning noaniqligini ko'rsatdi. Elektron ta'lim resurslaridan foydalanish talabalarga o'qishdagi qiyinchiliklarni bartaraf etishda foyda keltirishi, o'quv jarayonida o'qituvchi va talabalar o'rtasida yanada yaqinroq va samarali hamkorligi uchun qulay shart-sharoitlar yaratishga xizmat qilishi tasdiqlandi.

Kalit so'zlar: foydalanish, o'qituvchi, elektron ta'lim resurslari, mustaqil ish, tashkilot, talaba, oliy ta'lim muassasasi.

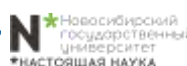
Zamonaviy jamiyat axborotlashtirishning global jarayoniga jalb qilingan. Elektron axborot resurslaridan foydalanish, jumladan, ta'lim tizimiga ham ta'sir ko'rsatdi. Shu munosabat bilan ta'lim tizimi oldida oliy o'quv yurtlari talabalarining samarali bilish faoliyatiga xizmat qiluvchi zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanishni taqozo etuvchi yangi vazifalar turibdi.

O'zbekiston Respublikasi oliy ta'limi rivojlanishining hozirgi bosqichida davlat ta'lim standartlarida zamonaviy axborot texnologiyalari, shuningdek, talabalarning mustaqil ishlarini rivojlantirish juda muhim rol o'ynaydi. Har bir o'qituvchi uchun bilimlarni talabalarga yetkazishning bunday usullarini qo'llash qiziqarli, ularda uni tinglash va bilim olishga qiziqish uyg'otadi. Talabalarning qiziqishi ularning tezkor imkoniyatlarini ochib berish va rivojlantirishga imkon beradi, bu har bir kishiga hayotda munosib o'rin egallashga va sevimli mashg'ulotida o'zini topishga yordam beradi.

Jamiyat hayotining barcha sohalari muntazam modernizatsiya qilinmoqda. O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimi bundan mustasno emas. O'zbekiston Respublikasida muntazam o'zgarishlarga duchor bo'lgan elektron texnologiyalardan foydalanish asosida talabalarning ta'lim faoliyatini individuallashtirish uchun ko'plab amaliyotlar qo'llaniladi.

Hozirgi vaqtda elektron ta'lim resurslari axborot ta'lim muhitining asosiy tarkibiy qismidir. Talabalarga bilim berishning to'g'ri yo'llarini topish va zamonaviy axborot texnologiyalarini qo'llash orqali ularning salohiyatini yuzaga chiqarish muammosini hal etish psixologik-pedagogik tadqiqotlarning eng muhim yo'nalishi hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasining ta'lim sohasidagi davlat siyosatining strategik maqsadlaridan biri zamonaviy jamiyat talabalariga va har bir fuqaroning shaxsiy ehtiyojlariga javob beradigan ta'limning mavjudligi va uning sifatini oshirishdir. Shu munosabat bilan oliy ta'lim muassasalari zimmasiga davlat tizimining eng muhim instituti va madaniy-ma'rifiy makonning asosi sifatida qator muhim vazifalar, xususan, talabalarda o'z faoliyatini mustaqil boshqarish ko'nikmalarini shakllantirish yuklangan.

Hozirgi vaqtda har qanday o'qituvchi zamonaviy talabaga o'z salohiyatini ro'yobga chiqarish va jamiyatda munosib o'rin egallash imkonini beradigan aniq ma'lumot va bilimlarni berishdan manfaatdor. Shu bilan birga, o'qituvchining sa'y-harakatlari talabaning sa'y-harakati, shu jumladan, o'qituvchi tomonidan berilgan ma'lumotni mustaqil qabul qilishga intilishi va uni amaliy mustahkamlash ustida ish olib borishi bilan birga bo'lishi aniq.

Zamonaviy ta'lim jarayonida amalga oshirilayotgan islohotlar ilg'or yondashuvlarni ishlab chiqishni tashkil etishdan ajralmas bo'lib, uning eng muhim vazifasi talaba va o'qituvchining birgalikdagi faoliyati asosida talabaning mustaqil rivojlanishiga intilishini faollashtirishdan iboratdir.

Yangi axborot texnologiyalarining rivojlanishi bilan o'qituvchi va talabaning roli o'zgarib borayotganiga qaramay, ularning o'zaro ta'siri ta'lim jarayonining asosi bo'lib qolmoqda. Shu bilan birga, o'qituvchi faoliyat tashkilotchisi, talaba esa o'z bilimining faol moderatori sifatida ishlaydi.

Yuqoridagilarni hisobga olgan holda shuni ta'kidlash joizki, talabalarning mustaqil ishi o'qituvchi tomonidan talabalarga berilgan bilimlarni samarali o'zlashtirishning asosiy elementlaridan biridir. Shunday qilib, eng muhim yo'nalishlar qatorida o'quvchilarning o'zini o'zi bilish, o'z-o'zini rivojlantirish va o'z taqdirini o'zi belgilash qobiliyatini rivojlantirish, o'quv faoliyatini mustaqil rejalashtirish va amalga oshirish ko'nikmalarini shakllantirish va o'qituvchilar va tengdoshlar bilan o'quv hamkorligini tashkil etish, individual ta'lim yo'nalishini qurish, individual loyihalarni tayyorlash va himoya qilish bo'yicha mustaqil ishlash uchun sharoit yaratish, shuningdek, keyingi ta'lim va kasbiy faoliyatni ongli ravishda tanlashga tayyorgarlik ko'rish. Shu munosabat bilan talabalarning mustaqil ishlarining mohiyatini o'quv jarayonining tarkibiy qismi sifatida o'rganish dolzarb va zarurdir.

Shunday qilib, rus pedagog tadqiqotchi olimlaridan I.N.Razlivinskiy fikricha, mustaqil ishni "talabalarning bilim olish maqsadida o'qituvchi rahbarligida topshiriqlarni bajarish vositasi" deb ta'riflaydi [4, 95-b.].

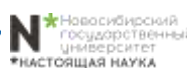
Xorijiy tadqiqotchi olimlarimizdan Yu.N.Frantseva fikricha mustaqil ishning eng to'g'ri va to'g'ri ta'rifini "O'qituvchining bevosita yoki bilvosita rahbarligida o'quvchilarning bilim, ko'nikma va ko'nikmalarni rivojlantirish maqsadida turli vazifalarni asosan yoki to'liq mustaqil bajaradigan o'quvchilarning o'quv faoliyatini tashkil etish shakli" deb hisoblaydi. , qobiliyat va shaxsiy fazilatlar» [5, 30-bet].

Bizning fikrimizcha, bu konsepsiya ushbu konsepsiyaning to'liq mohiyatini aks ettirmaydi. Bizning fikrimizcha, eng keng qamrovlisi o'rganilayotgan tushunchaning quyidagi talqini: mustaqil ish - bu o'qituvchining topshirig'iga binoan, lekin o'qituvchining bevosita ishtirokisiz bajariladigan talabaning individual ishi bo'lib, unda talaba ongli ravishda amalga oshiriladi. o'z sa'y-harakatlari va aqliy yoki jismoniy faoliyatni amalga oshirish orqali aniq natija shaklida maqsadga erishishga intiladi.

Mustaqil ishning mohiyati talabaning yangi bilim olishga intilishini uyg'otish, olingan bilimlarni turli vaziyatlarda ongli ravishda qo'llashdan iborat.

Binobarin, talaba mustaqil ishini yuqorida bayon etilgan tamoyillarga asoslanib, malakali tizimlashtirish talabalarning tili, nutqi, muloqot ko'nikmalari va ko'nikmalarini, jumladan, o'z-o'zini tashkil etish, o'z-o'zini nazorat qilish ko'nikmalarini shakllantirish va takomillashtirishga xizmat qiladi. , o'z-o'zini aks ettirish. Shu bilan birga, talabalar o'quv jarayonining faol mustaqil sub'ektiga aylanadi.

Talabalarning mustaqil ishi chuqur va mustahkam bilimlarni o'zlashtirishga, talabalarning bilish qobiliyatini rivojlantirishga, shuningdek, bilimlarni mustaqil egallash, kengaytirish va chuqurlashtirish, ularni amaliy qo'llash qobiliyatini shakllantirishga xizmat qiladi.

Inson hayotining barcha jabhalarida qo'llaniladigan axborot texnologiyalari zamonaviy ta'lim muhitining ajralmas elementi hisoblanadi.

Hozirgi vaqtda axborot texnologiyalari ko'lami nazorat qilib bo'lmaydigan darajada kengaymoqda, to'plangan ma'lumotlar hajmi kundan-kunga oshib bormoqda. Endi kerakli ma'lumotlarni olish uchun o'z mohiyatiga ko'ra turli xil mavzulardagi ma'lumotlarning global ombori bo'lgan Internetga kirishning o'zi kifoya.

Talabalar shaxsiy kompyuterlar va raqamli texnologiyalar orqali sozlanishi mumkin bo'lgan turli gadjetlarning ishonchli foydalanuvchilari. Shu munosabat bilan real voqelikda bo'lgan o'qituvchi ta'lim jarayonini raqamlashtirish tendensiyasiga amal qilishi, o'qitishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishi zarur.

Uzoq muddatli amaliyot shuni xulosa qilish imkonini beradiki, o'qitishdagi an'anaviy texnologiyalar o'quvchilarning individual qobiliyatlari va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish uchun to'liq imkoniyatni ta'minlamaydi, shuning uchun o'quv jarayonini tashkil etish va uni qayta qurishga yondashuvni so'zsiz o'zgartirish talab etiladi. .

Shu munosabat bilan, hozirgi vaqtda universitetdagi o'quv jarayonini o'quv jarayonining turli vazifalarini ta'minlashga mo'ljallangan axborot texnologiyalaridan foydalanmasdan tasavvur qilib bo'lmaydi [1, 90-bet].

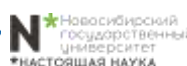
Raqamli ta'lim muhiti resurslaridan foydalanish o'quv jarayoni jarayonida o'qituvchi oldiga qo'yilgan muhim vazifalarni hal etishga erishish imkonini beradi, xususan: o'quv jarayonini axborot-metodik ta'minlash; ta'lim jarayonining borishini rejalashtirish, shuningdek, uning resurslarini tanlash imkonini beradi; ta'lim faoliyatini monitoring qilishga hissa qo'shadi; o'quv jarayonida axborot oqimlari bilan ishlashning zamonaviy tartib-qoidalaridan (axborotni yaratish, qidirish, to'plash, tahlil qilish, qayta ishlash, saqlash va taqdim etish) foydalanishni ta'minlaydi; ta'limning barcha ishtirokchilarining onlayn rejimda o'zaro hamkorligi, shuningdek, ta'lim muassasasining boshqa tashkilotlar bilan o'zaro hamkorligi uchun sharoit yaratadi [3, 31-32-betlar].

Oliy ta'lim muassasalarining raqamli ta'lim muhitini rivojlantirish ta'lim sifatini oshirish, o'quv jarayonini individuallashtirish, talabalarning samarali faoliyat yuritishi uchun turli vositalar bilan ta'minlash orqali ularning ta'lim mustaqilligi va mas'uliyatini rivojlantirishga qaratilgan.

Shuni ta'kidlash kerakki, axborot texnologiyalari o'quv jarayonining asosiy elementlaridan biri - axborotni olish va uzatish usullarini o'zgartirishga olib keldi. Shu munosabat bilan shuni aniq aytish mumkinki, elektron ta'lim resurslari uzoq vaqtdan beri o'quv jarayonini axborotlashtirishning tarkibiy qismidir.

Gumanitar sikl fanlarini o'qitishda elektron ta'lim resurslaridan foydalanishning asosligi quyidagilardan iborat: elektron ta'lim resurslari talaba shaxsining har tomonlama rivojlanishiga foydali ta'sir ko'rsatadi; "jonlantirilgan rasm" ni ko'rish orqali materialning vizualizatsiyasiga hissa qo'shadi; elektron ta'lim resurslari yangi bilimlarni uzatish uchun o'zgaruvchan jarayonni taklif qiladi; elektron ta'lim resurslari talabalarning uzatilgan materialga e'tibor berish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

O'quv jarayonida elektron ta'lim resurslaridan foydalanish ma'lumotni uzatish va o'zlashtirish uchun individual sxemalarni tanlashda o'zgaruvchanlik ombori hisoblanadi. Elektron ta'lim resurslari ta'lim jarayoni ishtirokchilariga quyidagi imkoniyatlarni taqdim etadi: giperhavolalar orqali qo'shimcha ma'lumotlarni izlash imkoniyatini kengaytirish; talabaning individual xususiyatlari uchun ma'lumotni taqdim etishning muqobil shakllari (masalan, shrift hajmini tanlash).

Auditoriyada elektron ta'lim resurslaridan faol foydalanishning afzalliklari auditoriyada ma'lumotni qiziqarli, dinamik va ajoyib tarzda taqdim etishda namoyon bo'ladi, bu hatto yangi bilimlarni o'rganishga qiziqmaydigan tuyuladigan talabalarning ham e'tiborini tortadi. Bunday holda, elektron ta'lim vositasi sifatida yorqin va qiziqarli kompyuter slaydlaridan foydalanish juda dolzarbdir.

Bundan tashqari, darsda vaqtni tejaydigan, shuningdek, o'quvchilarga taqdim etilgan materialni tuzishda vizual ko'rish uchun estetik jihatdan qulayroq bo'lgan jadval va jadvallardan foydalanish muhimdir. Ko'pincha auditoriyada taqdimotlardan foydalanish oqlanadi. Shuningdek, qiziqarli va qiziqarli o'quv jarayoni ma'lumotlarni taqdim etish va bilimlarni tekshirishning bunday shakllaridan foydalanadi, masalan: krossvordlar; illyustratsiyalar; chizmalar; turli xil qiziqarli vazifalar; ilovalar; testlar. Shu bilan birga, yangi mavzuni o'rganish uchun kerakli ma'lumotlarni o'quvchilarning o'zlari ham Internetda, ham turli xil ommaviy axborot vositalarida (disklar, flesh-kartalar) topishlari mumkin.

Binobarin, elektron ta'lim resurslari yakunida quyidagi natijalarga olib keladi: yangi o'quv materiali o'quvchilar tomonidan samaraliroq o'zlashtiriladi, chunki ular qayta-qayta sinovdan o'tkazilishi mumkin, bu esa olingan ma'lumotlarni birlashtiradi; o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi va talabning fan bo'yicha qo'shimcha bilim miqdorini olishi. Kattaroq hajmdagi ma'lumotlarni uzatish elektron ta'lim resurslari hajmi ma'ruza va amaliy mashg'ulotlar hajmidan ancha kengroq bo'lganligi sababli mumkin; o'quv jarayoni individuallasadi, chunki elektron ta'lim vositalari turli xil talabalar uchun turli darajadagi vazifalarni sinovdan o'tkazishga imkon beradi: asosiy, murakkab va ilg'or; talabalarning bilim olish sifatini oshirish. Elektron ta'lim resurslari turli sabablarga ko'ra (to'g'ri va hurmatsizlik) darslarni o'tkazib yuborganlarga Elektron ta'lim resurslaridan mustaqil foydalanishdagi bo'shliqlarni to'ldirishga imkon beradi. Shuningdek, Elektron ta'lim resurslari talabalarga mustaqil ravishda laboratoriya va amaliy mashg'ulotlarni o'tkazish, fanlarning katta hajmdagi materiallarini o'rganish imkonini beradi. Shu bilan birga, amaliy va laboratoriya mashg'ulotlarini amalga oshirish sifati talabalarning elektron ta'lim resurslari yordamida mustaqil ravishda tayyorlanishi tufayli sezilarli darajada yaxshilanadi.

Darsda Elektron ta'lim vositalaridan foydalanish talabalarning mustaqil ishlashi imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytiradi, masalan, dunyoning istalgan muzeyini ko'rish, ilmiy tajriba o'tkazish va shu bilan birga o'z bilimlarini sinab ko'rish uchun virtual imkoniyat. Shu bilan birga, o'qituvchi uchun elektron ta'lim vositalaridan foydalanish talabalar bilan muloqot qilish vaqtini va eng muhimi, o'quv jarayonida - monolog rejimida emas, balki muhokama rejimida ko'paytirish imkonini beradi.

AKT rivojlanishining zamonaviy davri o'qimishli odamlardan axborot makonida mustaqil harakat qilish, har qanday standart va nostandart vaziyatni o'rganish va tushunish qobiliyatini talab qiladigan ko'plab turli xil vazifalarni hal qilish qobiliyati kabi qobiliyatlarni rivojlantirishni talab qiladi. yechim. Albatta, talabalarning asosiy ko'nikma va malakalarini shakllantirishga hissa qo'shadigan universitetlar XXI asrda ta'lim faoliyati jarayonida elektron ta'lim vositalari va AKTsiz ishlamaydi.

Bunday keng ko'lamli elektron ta'lim resurslari talabalarning ijodiy salohiyatini kengaytirish imkonini beradi, o'quvchilarning o'quv faoliyati samaradorligini oshirishga yordam beradi va shu bilan birga an'anaviy ta'lim tizimi chegaralaridan tashqariga chiqadi. O'z-o'zidan ko'rinib turibdiki, talabalar ishi jarayonida talabalar hayotiy ko'nikma – mustaqil bilim olish malakasiga ega bo'ladilar.

Binobarin, gumanitar sikl fanlari doirasida o'quv jarayonida elektron ta'lim resurslaridan foydalanish talabaga quyidagi imkoniyatlarni beradi: talabalarning fan bo'yicha muvaffaqiyati

o'sishiga yordam beradi; talabalarga uning uchun yangi rolda o'zini namoyon qilish imkonini beradi; talabalarda mustaqil samarali faoliyat ko'nikmalarini shakllantirishni ta'minlaydi; har bir talaba uchun samarali mehnat sharoitini yaratishga hissa qo'shadi (muvaqqiyatli vaziyat); ularning motivatsiyasini ishlab chiqaradigan va rivojlantiradigan qiziqarli mashg'ulotlar o'tkazishga imkon beradi; o'quvchilarning bajarilgan vazifalarga ijodiy yondashishini shakllantirishni ta'minlaydi, bu esa ularni o'ziga ishonchini oshiradi.

Xulosa. Shunday qilib, elektron ta'lim resurslarini yaratish va ulardan samarali foydalanish o'quvchilarga o'quv qiyinchiliklarini engishda foyda keltirmaydi, shuningdek, o'quv jarayonida o'qituvchi va talabalar o'rtasida yanada yaqinroq va samarali hamkorlik qilish uchun qulay shart-sharoitlarni yaratadi, ularning yangi bosqichda o'zlarini qulay his qilishlarini kafolatlaydi. ta'lim formati, o'quvchilarning rivojlanishida ilg'or bo'lishiga yordam beradi, ularga mustaqil ta'lim uchun AKTdan foydalanish imkoniyatini beradi, ularni mustaqil va tadqiqot faoliyatiga rag'batlantiradi.

Литература:

1. Белова Т.А. Формирование цифровой образовательной среды образовательной организации / Т.А. Белова, Ю.А. Фадеева, М.В. Шиганова, И.В. Гусев // Достижения науки и образования. – 2020. – № 12(66). – С. 90-91.

2. Борзенкова О.А. Развитие учебной мотивации младших школьников средствами информационно-коммуникационных технологий (теоретический аспект) / О.А. Борзенкова, А.С. Василенко // Балканско научно обозрение. – 2018. – №1. – С. 25-28.

3. Дьякова Е.А. Цифровизация образования как основа подготовки учителя XXI века: проблемы и решения / Е.А. Дьякова, Г.Г. Сечкарева // Вестник Армавирского государственного педагогического университета. – 2019. – № 2. – С. 24-36.

4. Разливинских И.Н. Понятие, виды и требования к организации самостоятельной работы младших школьников / И.Н. Разливинских // Вестник Шадринского государственного педагогического университета. – 2018. – №2 (38). – С. 94-100. 5. Францева Ю.Н. Организация самостоятельной работы учащихся в школе / Ю.Н. Францева // Современная система образования: опыт прошлого, взгляд в будущее. – 2015. – №4. – С. 29-33.

6. Шаршов И.А. Анализ педагогических возможностей электронных образовательных ресурсов с элементами автодидактики / И.А. Шаршов, Е.А. Белова // Интеграция образования. – 2018. – Т. 22. – № 1(90). – С. 166-176.

7. Umirov I.I. Zamonaviy elektron ta'lim resurslari asosida talabalarni kasbiy faoliyatiga tayyorlash texnologiyasi / Dissertatsiya / 2022 yil.

8. Kulmuradov, D. I. (2021). Methodology for studying the development of digital design competencies and distance education in developed countries. PEDAGOGICAL SKILLS Scientific-theoretical and methodical magazine, (6), 32.

9. Kulmuradov, D. I. The role of automated design systems (CAD/CAE/CAM) in modern production. Innovative solutions to technical, engineering and technological problems of production (October 29-30, 2021).

